

গাৰোসকল

গাৰোসকল প্ৰাচীন কালৰে পৰা অসমত বসবাস কৰি অহা এটা জনগোষ্ঠী। এওঁলোকৰ কিছুমানে বৃহত্তৰ মঙ্গোলীয় ঠালৰ বুলি দাবী কৰে। গাৰোসকল ভাষিক দিশৰ পৰা ইন্দো-চীনৰ অন্তৰ্গত তিব্বত বৰ্মীয় বড়ো ঠালৰ লোক।

বৰ্তমান এই জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে পশ্চিম বঙ্গৰ পৰা আদিকৰি উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰায় প্ৰতিখন ৰাজ্যত সিটৰতি হৈ থকাৰ উপৰিও বাংলাদেশতো বহু ঠাইত এই জনগোষ্ঠীৰ লোক সিটৰতি হৈ আছে। বসতিস্থান আৰু ভাষাৰ ফালৰ পৰা গাৰোসকলক আমৰেং, মাতছি, মাতাবেং, গাৰাগানচি, দুৱাল, ৰুগা আৰু মেগাম উপজনগোষ্ঠীত ভাগ কৰা হয়।

কিংবদন্তী অনুসৰি গাৰোসকলৰ পূৰ্বপুৰুষ তিব্বতৰ থক্ৰা নামৰ ঠাইত আছিল। এসময়ত দুৰ্ভিক্ষই দেখা দিয়াত জাপফা, জালিমফা, চুকফা, বদ্বিফা আৰু বিঞ্জিফা এওঁলোকৰ নেতৃত্বত এইখন ঠাই এৰি হিমালয় পৰ্বত অতিক্ৰম কৰি পোনতে কোচবিহাৰ পায়হি আৰু তাতে ভালেকেইবছৰ বসবাস কৰিছিল। কিন্তু তাৰে পৰা অসমলৈ আহোঁতে সৰু সৰু ৰাজ্যৰ ৰজাবোৰ, যেনে— ধুবুৰী আৰু বিজনীৰ ৰজাসকলৰ লগত যুঁজ কৰি অৱশেষত ৰজা আব্ৰাচেনে হাৰাঘাটত নিজৰ ঘাটি স্থাপন কৰিছিল আৰু চুবুৰীয়া ঠাই বিলাক নিজৰ নামত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছিল। কিছুমানে পৰম্পৰে অসমুপ্ত হৈ বেলেগ ফালে ফালৰি কাটি গাৰোপাহাৰত আৰু আন এটা গোটে বাংলাদেশত বাস কৰিবলৈ লয়।

ধাৰ্মিক দিশৰ পৰা গাৰোসকলৰ পূৰ্বপুৰুষে পূজা-অৰ্চনা কৰিছিল। এইদৰে পূজা কৰা লোকসমূহক গাৰোসকলে সংসাৰেক বুলি কয়। এওঁলোকৰ দেৱ-দেৱী আছিল চালজং, গৰেৰা, খালখামে, আসিমা, ডিংসিমা, সুসিমে আদি। দেৱ-দেৱী পূজা কৰোঁতে ঘৰচীয়া জীৱ-জন্তুক বলি দিয়া হৈছিল। কিন্তু উনৈশ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰ পৰা গাৰোসকল খ্ৰীষ্টধৰ্মলৈ ধৰ্মান্তৰিত হ'বলৈ ধৰে আৰু পূজা-অৰ্চনা লুপ্ত হ'বলৈ ধৰে। গাৰোসকলৰ জাতীয় উৎসৱ ওৱানগালা।

গাৰোসকলৰ ব্যৱহৃত বাদ্য যন্ত্ৰবোৰ হৈছে ঢামা খ্ৰাম (ঢোল), গগনা, মহৰ শিঙেৰে নিৰ্মিত বাঁহৰ পাইপ লগোৱা বাংসী-বাঁহী আদি। তদুপৰি বংবিৰঙৰ কানি-কাপোৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল আৰু আঁঠুৰ ওপৰলৈকে কাপোৰ পিন্ধিছিল।

বৰ্তমান গাবোতিবোতা সকলৰ ব্যৱহৃত কানি-কাপোৰবোৰ দাগাবান্দা, দাগশাবী, চুনী আদি।

সামাজিক ফালৰ পৰা গাবোসকলৰ পৰিয়ালৰ গাঠনি মাতৃসূত্ৰৰ পৰা আৰম্ভ হয়। একাধিক পৰিয়াল বা ব্যক্তিৰ মাজত লগ লাগি এটা মাহুৰী গঠন কৰা হয়। পৰম্পৰাগতভাৱে গাবোসকলৰ জন্মগত মাহুৰী অৰ্থাৎ উপাধি থকাৰ উপৰিও ওপৰৰি উপাধি থাকে। উদাহৰণ স্বৰূপে আগিতক মাহুৰীৰ এজন ব্যক্তিয়ে লগত ছাংমা লিখিব লাগে বা কিছুমানে নিলিখাকৈ কেবল সাংমাকেই ব্যৱহাৰ কৰে। গাবো সমাজত মাহুৰীক ইমানেই গুৰুত্ব দিয়া হয় যে বেলেগ বেলেগ দুখন ঠাই বা দুখন ৰাষ্ট্ৰৰ হ'লেও একে মাহুৰী বা উপাধিধাৰীৰ মাজত বৈবাহিক সম্বন্ধ কৰা নিষিদ্ধ, কাৰণ একে গোত্ৰৰ বুলি ধৰা হয়।

আগৰ দিনত পাহাৰীয়া গাবোসকলৰ ডেকা কালত শিক্ষাৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ আছিল নকপাথে বা ডেকাচাং। ইয়াতে গাঁৱৰ সমূহ ডেকা গোট খাই বাঁহ-বেত আদি বিভিন্ন হাতৰ কাম কৰা, বাদ্যযন্ত্ৰ বজোৱা, খেল-ধেমালি কৰা আদি কাৰ্য কৰিছিল। এইবোৰ এজন জ্যেষ্ঠ ভাতৃৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল।

স্বভাৱতে গাবোসকল খঙাল আৰু উগ্ৰধৰণৰ আছিল। যাৰ ফলত চুবুৰীয়া বজাই শাসনাধীন কৰিব পৰা নাছিল। এনেকি উপায়ন্তৰ হৈ ব্ৰিটিছসকলেও দমন নীতিৰ পৰিৱৰ্তে মিছনাৰীসকলৰ দ্বাৰা ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। উপাসনালয়, বিদ্যালয় আদি স্থাপন কৰি ঠায়ে ঠায়ে মিছনাৰীসকলৰ দ্বাৰা মিছন পৰিচালনা কৰিবলৈ দিয়া হ'ল। এইদৰে ঊনবিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰে পৰা গাবোসকলৰ সামাজিক পৰিৱৰ্তন হোৱা বুলি ক'ব পাৰি।

খাদ্যাভাসত আমিষ ভোজীসকলে কুকুৰা, গাহৰি আৰু গোমাংস গ্ৰহণ কৰে। গাবোসকলৰ অতি প্ৰিয় খাদ্য গুকান মাছ আৰু খাব। বিভিন্ন ধৰণৰ সোৱাদ-যুক্ত আঞ্জা থকা সত্ত্বেও গাবোসকলৰ খাদ্য-তালিকাত গুকান মাছ আৰু খাবৰ আঞ্জা অতি আৱশ্যক।

গাবোসকলৰ কেইগৰাকীমান বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ বিষয়ে চমুকৈ উল্লেখ কৰা হ'ল—

বামখে ওৱাথে মোমিন

মেঘালয়ৰ বৰ্তমান উত্তৰ গাবো পাহাৰত অৱস্থিত মাটছক গ্ৰে নামৰ সৰু এখন পাহাৰীয়া গাঁৱত ১৮৩৪ চনত বামখে ওৱাথে মোমিনে জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল।

১৮৬৩ চনৰ ৮ ফেব্ৰুৱাৰীত বামখেই বেভাৰেণ্ট ড° মাইলচ ব্ৰনচনৰ দ্বাৰাই ওৱাথেটিৰ গুৰুেশ্বৰ ঘাটত খ্ৰীষ্টান ধৰ্মত বাপ্টিষ্ট লৈছিল। তাৰ কিছুদিনৰ পিছতে দামৰালৈ আহি বামখেই এখন স্কুল স্থাপন কৰিছিল আৰু অধ্যক্ষ হিচাপে কাম কৰিছিল। বামখে ওৱাথে মোমিনে খ্ৰীষ্টান মিচনসমূহৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত মিচনাৰী হিচাবেও কাম কৰিছিল। মিচনসমূহৰ ভিতৰত বৰ্তমান উত্তৰ গাবো পাহাৰত অৱস্থিত ৰাজা শিমলা গাবো বসতি গাঁৱত চপ্লিশজনীয়া সদস্যৰে পোন প্ৰথমে এখন খ্ৰীষ্টান মিচন হিচাবে এটি গীৰ্জা ঘৰ স্থাপন কৰিছিল। ইয়াৰ

পিছত ডামৰাত মিচন সংস্থাপন কৰিছিল আৰু এখন স্কুল স্থাপন কৰিছিল। পিছত ডামৰাব স্কুলখন শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নীতকৰণ কৰা হৈছিল। অৱশ্যে সকলো দিশৰ পৰা সুবিধাজনক নোহোৱাৰ বাবে গোৱালপাৰালৈ উঠাই নিয়া হৈছিল। ৰামখে ওৱাথ্ৰে মোমিন কেবল মিচন আৰু স্কুল প্ৰতিষ্ঠাতাই নহয়, তেওঁ গোৱালপাৰা আৰু তুৰা নৰ্মাল স্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক হিচাবেও কাম কৰিছিল। ৰামখে এজন শিক্ষাবিদ, লেখক, গীতিকাৰ আদি হিচাবে গাবো সমাজৰ প্ৰথমজন ব্যক্তি আছিল। সেয়ে তেওঁ গাবো সমাজৰ পথ-প্ৰদৰ্শক বুলি পৰিগণিত হৈছিল। তেওঁৰ হাতেৰে লিখা 'কলা আৰু সংস্কৃতি' বিষয়ক কিতাপখন মেঘালয় চৰকাৰে ১৯৯০ চনত প্ৰকাশ কৰিছিল। তেওঁৰ লিখিত ৪৫০০০ শব্দৰে বঙালী-গাবো অভিধানখন চিৰস্মৰণীয় হৈ থাকিব। ৰামখে ওৱাথ্ৰে মোমিনে লিখা কবিতাসমূহ হ'ল— (১) ১৮৮১ চনত 'বিচিক ব্ৰিতা' (২) ১৮৮২ চনত 'চিমানো অটছিয়ানি' (৩) ১৮৮৩ চনত 'বিপেংতাংখো নিকগ্ৰিকানি' (৪) ১৮৮৪ চনত 'আ. আকো দাকানি' আৰু (৫) 'ড' অৰাং'।

ৰামখে ওৱাথ্ৰে মোমিনে ২১-টা গীত লিখি থৈ গৈছিল। যিবোৰ গীত খ্ৰীষ্টান সম্প্ৰদায়ৰ মানুহে গীৰ্জাত উপসনাৰ সময়ত গায়। গীতৰ নাম 'আছিকনি বিঙানিবাং' বুলি নামকৰণ কৰা হৈছিল।

গোৱালপাৰা জিলাৰ অন্তৰ্গত দুধনৈৰ দক্ষিণ প্ৰান্তত অৱস্থিত নিচানগ্ৰাম গাঁওখন গাবো বসতি প্ৰধান গাঁও আছিল আৰু ৰামখে মোমিনে এই গাঁওখন আদৰ্শ গাঁও বুলি পৰিচিত কৰিছিল।

ভাৰতৰ উত্তৰ-পূব প্ৰান্তৰ জনজাতীয় লেখকসকলৰ ভিতৰত ৰামখেও এজন আছিল। তদুপৰি ৰামখে এজন সমাজ কৰ্মী আৰু অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰক আছিল। সেয়ে কিছুমান মিছনাৰীয়ে তেওঁক 'Father of Modern Garo Community' বুলি আখ্যা দিছিল।

বেভা. গিলবাৰ্থ কে মাৰাক

১৯২৫ চনত গিলবাৰ্থ কে মাৰাক পশ্চিম খাচিয়া পাহাৰ আৰু দক্ষিণ কামৰূপ জিলাৰ সীমান্তত অৱস্থিত বাংসাপাৰা গাঁৱত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ বেভা. ৰামখে আৰু সাংমাৰ একমাত্ৰ পুতেক আছিল। তেওঁ ১৯৩৩ চনত প্ৰাথমিক শিক্ষা সাং কৰিছিল। ১৯৪১ চনত উচ্চ মাধ্যমিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱা মাত্ৰে ড° ভিক্টৰ হিউগ'ৱৰ্ড ৰ সহযোগত চেৰাপুঞ্জি থিয়লজিকেল কলেজত পঢ়িবলৈ সুবিধা লাভ কৰিছিল আৰু ১৯৪৯ চনত এল. টি. এইচ. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈছিল। গিলবাৰ্থ কে মাৰাক ১৯৬০ চনত লিনাৰ্ড থিয়লজিকেল কলেজৰ পৰা 'ডিগ্ৰী অব বেচালৰ অব বেলিজিয়াচ ইডুকেশ্যন' লাভ কৰিছিল।

গিলবাৰ্থ কে মাৰাক কামৰূপ জিলাৰ গোহালকোনা উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষকতা কৰিছিল। তেওঁ শিক্ষকতা কৰি থকা সময়ছোৱাত যোৰহাট চেমিনাৰিৰ অধ্যক্ষ ড° ডুফিচাই তেওঁক চিৰস্তাদাৰ (Registrar) পদত নিযুক্তি দিছিল। গিলবাৰ্থ কে মাৰাক আৰু ড° ডুফিচা দুয়ো একমত হৈ 'লিউ অব দা চেমিনাৰি স্কুল'

নামৰ পৰিৱৰ্তে 'ইষ্টাৰ্ণ থিওলজিকেল কলেজ' নামেৰে নতুন নাম দিছিল।

গিলবাৰ্থ কে মাৰাক চুইজাৰলেণ্ডৰ জেনেভাৰ ৱৰ্ল্ড কাউন্সিল অব খ্ৰীষ্টিয়ান ইডুকেশ্যনৰ মুখ্য কাৰ্যালয়ত ভাৰতৰ এজন পৰামৰ্শদাতা পদত নিযুক্ত হৈছিল।

কিছুদিন পিছত ৱৰ্ল্ড কাউন্সিল অব চাৰ্জৰ এজন সদস্য হিচাবেও তেওঁক নিয়োগ কৰিছিল। তাৰে এজন সদস্য হিচাপে তেওঁ পৃথিৱীৰ বহু দেশ ভ্ৰমণ কৰিছিল। সেয়েহে তেওঁ থাইলেণ্ডৰ গীৰ্জাসমূহ, বৰ্তমানৰ ম্যানমাৰ, হংকং, জাপান, পাকিস্তান, ইজিপ্ত, লেবানন, এডেন, থিওপিয়া, কেনিয়া, তাজানিয়া, কঙ্গো, ইটালি, চুইজাৰলেণ্ড, ফ্ৰান্স আৰু জাৰ্মানি আদি ঠাইও ভ্ৰমণ কৰিছিল।

গিলবাৰ্থ কে মাৰাকৰ কৰ্মদক্ষতাৰ বাবে খ্ৰীষ্টিয়ান সংগঠনে তেওঁলৈ সসন্মানে 'বেভাবেণ্ড' উপাধি প্ৰদান কৰে আৰু তেতিয়াৰ পৰা তেওঁ বেভা. গিলবাৰ্থ কে মাৰাক বুলি পৰিচিত হৈছিল। ১৯৭২ চনত খ্ৰীষ্টিয়ান লিটাৰেচাৰ ছেচাইটি অব ইণ্ডিয়ানৰ অনুবোধমৰ্মে ইংৰাজী ভাষাৰ পবিত্ৰ বাইবেলখন আকৌ গাবো ভাষালৈ অনুবাদ কৰিছিল।

বেভা. গিলবাৰ্থ কে মাৰাক কেৱল ঈশ্বৰ পৰায়ণ ব্যক্তিয়ে নহয়, তেওঁ সমূহীয়া শিক্ষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী হোৱাৰ লগতে সাহিত্য, কাব্য আদি চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত বৰঙণি যোগাইছিল। তেওঁ লিখা কবিতাসমূহ এইদৰে নামকৰণ কৰা হৈছিল—'আং গিসিক খু আনিং বিদল-১ আৰু বিদল-২' আৰু তেওঁৰ লিখা প্ৰবন্ধসমূহৰ ভিতৰত 'গাবোহিলচ দ্যা আদাৰ ডেজাৰ্ট' এইখনেই অন্যতম আছিল। ২০০৭ চনত মেঘালয়ৰ পশ্চিম গাবোপাহাৰ জিলাৰ প্ৰধান নগৰ তুৰাত বেভা. গিলবাৰ্থ কে মাৰাকে ইহলীলা সম্বৰণ কৰে।

সোনাবাম বংবকগ্ৰে সাংমা

সোনাবাম বংবকগ্ৰে সাংমা উত্তৰ-পূব গাবো পাহাৰ আৰু গোৱালপাৰা জিলাৰ সীমান্তত অৱস্থিত নাছিংবংদিক নামৰ গাঁৱত ১৮৬৭ চনত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম থাং গাবিল মোমিন আৰু মাতৃৰ নাম ছামবে বংবকগ্ৰে সাংমা আছিল। নিশানগ্ৰামত প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰি তেওঁ তুৰা মিচন স্কুলত ষষ্ঠ শ্ৰেণীলৈ পঢ়িছিল। সেই সময়ত গাবো পাহাৰত ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ ওপৰত শ্ৰেণী থকা বিদ্যালয় অৰ্থাৎ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় ক'তো নাছিল। গতিকে সোনাবামৰ শিক্ষা ষষ্ঠ শ্ৰেণীতে সমাপ্ত হৈছিল। তেওঁ আছিল সাহসী, আত্মবিশ্বাসী, আনক সেৱা কৰি ভাল পোৱা আৰু মৰম-চেনেহ থকা। তদুপৰি তেওঁৰ আটাইতকৈ ভাল গুণ আছিল পৰৰ নিন্দনীয় বাক্যবোৰ হেয়জ্ঞান কৰা, বিভিন্ন ধৰণৰ অন্যাৱ-অত্যাচাৰবোৰ সহ্য কৰিব পৰা বিধৰ গুণবোৰো সোনাবামৰ আছিল। সোনাবামে সদায় অত্যাচাৰ-উৎপীৰণৰ বিৰোধিতা কৰিছিল আৰু সেইবোৰ সমূল্যে নিৰ্মূল কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা চলাইছিল।

সেই সময়ত বৃটিছ চৰকাৰে জনসাধাৰণৰ হতুৱাই বিনা মজুৰিৰে কাম কৰাইছিল। তদুপৰি পাহাৰৰ গছ-

গছনি সংৰক্ষণৰ উদ্দেশ্যে গাবো পাহাৰত থকা গাবোসকলৰ ঝুম খেতি বন্ধ কৰিছিল। ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ এই কঠোৰ নীতিবোৰ তেওঁ সহ্য কৰিব নোৱাৰিছিল আৰু চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰিছিল। তেওঁ ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ ওচৰত শ্ৰমৰ বিনিময়ত গাঁৱৰ মানুহৰ পাৰিশ্ৰমিক দিবলৈ আৰু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ উঠাইল'বলৈ দাবী জনাইছিল। ১৯১৬ চনৰ ২৭ আগষ্টত তেওঁ ইহলীলা সম্বৰণ কৰিছিল।

হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিন

হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিনক 'আধুনিক গাবো সাহিত্যৰ জনক' বুলি আখ্যা দিয়া হৈছিল। তেওঁৰেই পোন প্ৰথমে 'Achik ku-rang' অৰ্থাৎ 'গাবো মানুহৰ মাত' নামৰ গাবো ভাষাৰ এখন আলোচনী প্ৰকাশ কৰিছিল।

প্ৰথমাবস্থাত শিক্ষকতাই তেওঁৰ জীৱিকাৰ মূল পথ আছিল। কিন্তু পিছৰ কালছোৱাত সামাজিক কামত ব্যস্ততাৰে জীৱন অতিবাহিত কৰিছিল।

১৯১৩ চনৰ ২০ ফেব্ৰুৱাৰীত মেঘালয়ৰ সক চহৰ তুৱাত হাৰাৰ্ড ডেনিচনৰ জন্ম হৈছিল। তেওঁৰ পিতৃ জবাং ডি মাৰাক আমেৰিকালৈ পঢ়িবলৈ যোৱা গাবো সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰত প্ৰথমজন ব্যক্তি আছিল। জবাং ডি মাৰাক ১৯০৫ চনৰ পৰা ১৯১১ চনলৈকে আমেৰিকাৰ হাৰাৰ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ৰ 'ডেনিচন স্কুলত' শিক্ষা লাভ কৰিছিল। তাৰে স্মৃতিস্বৰূপে তেওঁ নিজৰ জ্যেষ্ঠ পুত্ৰৰ নাম 'হাৰাৰ্ড ডেনিচন ডব্লিউ মোমিন' বুলি ৰাখিছিল। ইয়াৰ অৰ্থ শিক্ষা আৰু ধৰ্মৰ উৎপত্তি। হাৰাৰ্ড ডেনিচন ডব্লিউ মোমিনে কলিকতাত পঢ়ি থকা অৱস্থাত তেওঁৰ নাম 'হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিন' নামেৰে সলনি কৰিছিল।

তেওঁৰ ন বছৰ বয়সত কলকাতাৰ সেন্ট জেমচ ইংলিচ স্কুলত নাম ভৰ্তি কৰা হয়। এইখন স্কুলত পঢ়ি থকা সময়ছোৱাত হাৰাৰ্ড ডেনিচনৰ হাতে অঁকা ছবিখন লণ্ডনত অনুষ্ঠিত হোৱা একাদশ কমনৱেলথ একজিভিচনলৈ পঠিওৱা হৈছিল আৰু হাৰাৰ্ড ডেনিচনে সন্মানজনক পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছিল। হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পিছত তেওঁ কলকাতাৰ প্ৰেছিডেন্সি কলেজৰ পৰা ১৯৩৪ চনত স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰে, ১৯৩৬ চনত ইংৰাজী সাহিত্য বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল। ইংৰাজীত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰা গাবো সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰত প্ৰথমজন ব্যক্তি আছিল হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিন।

হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিনক তুৱাৰ শাসকীয় বিভাগত বিচাৰকৰ্তা নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। ১৯৪০ চনত গুৱাহাটীৰ কটন কলেজত ইংৰাজী বিষয়ৰ প্ৰবক্তা হিচাপে যোগদান কৰিছিল। কটন কলেজত কৰ্মৰত অৱস্থাত কিছুসংখ্যক গাবো ছত্ৰ-ছত্ৰীৰ সহযোগত তেওঁ 'আছিক খুবাং' নামৰ আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰিছিল।

তেওঁ লিখা কবিতাসমূহৰ ভিতৰত ১৯৪১ চনত 'গাবো মাত-বোল', 'NANGKO GISIK RAGEN' (তোমালৈ মনত পৰিব), 'DO.MA SKINI GIT' (চাতকী চৰাইৰ গীত), 'SENGWAT' (জোনাকী পক্কা), 'ME.CHIK ARO TA-MAKU' (মাইকী আৰু তৰাকু) আৰু ১৯৪২ চনত 'BILSI GITAL' (নতুন বছৰ) এইবোৰেই প্ৰধান আছিল।

দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ সময়ত শৰণাৰ্থীসকলৰ সহায়ৰ বাবে তেওঁ মণিপুৰলৈ গৈছিল।

১৯৯০ চনৰ ২২ ফেব্ৰুৱাৰীত তুৰা চহৰত ৭৭ তম মৃত্যু বাৰ্ষিকীত হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিনলৈ সন্মানে 'KA CHALANG' (খা ছালাং) প্ৰদান কৰা হয়।

প্ৰশ্নাবলী

- ১। গাবোসকলৰ উপ-জনগোষ্ঠীবোৰ কি কি?
- ২। গাবো বসতিপ্ৰধান অঞ্চলবোৰ কি কি?
- ৩। গাবোসকলৰ পূজা কৰা লোকক কি বুলি কোৱা হয়?
- ৪। গাবোসকল আদিত কি ধৰ্মৰ আছিল আৰু পিছত কি ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰিছিল?
- ৫। গাবোসকলৰ প্ৰধান বাদ্য-যন্ত্ৰসমূহ কি কি?
- ৬। চমুটোকা লিখা :

(ক) বামথে ওৱাথে মোমিন	(খ) বেভা. গিলবাৰ্থ কে মাৰাক
(গ) সোনাবাম বংবকথে সাংমা	(ঘ) হাৰাৰ্ড ডেনিচন মোমিন।

